

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/172965,MARIA-MIRECKA-LORYS.html>
27.04.2024, 09:27

MARIA MIRECKA LORYŚ

Data publikacji 31.10.2022

Maria Eleonora Mirecka-Loryś ps. Marta zmarła 29 maja 2022 r. w wieku 106 lat. Laureatka nagrody honorowej "Świadek Historii" przyznanej przez Instytut Pamięci Narodowej w 2017 r. Działaczka podziemia narodowego z okresu II wojny światowej, Komendantka Główna Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Kobiet, działaczka polonijna i „Przemytniczka Boża” - bo taki przydomek, z którego była bardzo dumna, otrzymała.

Maria Mirecka - Loryś prowadząc działalność charytatywną na rzecz rodaków zamieszkałych na dawnych Kresach, docierając do żyjących w Związku Sowieckim wszystkich tych, na których samo miano Polaka mogło spowodować szykany, nielegalnie dostarczała im nie tylko środki materialne oraz też dewocjonalia, których pragnęli, ale ich posiadanie w Związku Sowieckim było ryzykowne.

A zaczęła się na Podkarpaciu, gdzie się urodziła i do czasu rozpoczęcia studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, mieszkała. We Lwowie, tak jak jej liczne starsze rodzeństwo, zaangażowała się w działalność Związku Akademickiego Młodzież Wszechpolska - organizacji studenckiej o silnej orientacji narodowej, która była największą organizacją akademicką w II Rzeczypospolitej.

Wojna przerwała edukację, ale nie działalność Marii, wówczas jeszcze Mireckiej. Od początku okupacji zaangażowana była w narodową konspirację - była komendantką Narodowej Organizacji Wojskowej Kobiet w pow. niżańskim, a następnie w Okręgu Rzeszowskim. Wiosną 1945 r. mianowana komendantką główną Narodowego Zjednoczenia

Maria_Mirecka-Loryś

Wojskowego Kobiet.

Po zakończeniu wojny Mirecka wznowiła studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim. 1 sierpnia 1945 r. została aresztowana przez władze komunistyczne w Nisku.

Na naszym portalu www.opowiedziane.ipn.gov.pl znajdują Państwo zrealizowaną w 2018 r. notację z Marią Mirecką-Loryś. W relacji tej m. in. o przesłuchaniu w siedzibie UB w Nisku i oszczerstwie rzuconym wobec aresztowanej. Jak sama Maria Mirecka przyznała, gdyby nie interwencja szefa miejscowego UB Stanisława Supruniuka, który wziął stronę aresztowanej, prawdopodobnie ona pobiłaby młodego porucznika, który zarzucił Marii Mireckiej, że podczas okupacji pracowała w domu publicznym dla niemieckich żołnierzy.

Maria Mirecka na mocy amnestii wyszła na wolność 1 września 1945 r., jednak zagrożona ponownym aresztowaniem, już w grudniu 1945 r., wraz z grupą kilkunastu działaczy narodowych, opuściła Polskę. Ich celem był obóz 2. Korpusu gen. Władysława Andersa, stacjonujący pod Ankoną.

We Włoszech poznała swego męża, oficera rezerwy Henryka Lorysia, z którym w październiku 1946 r. wyemigrowała do Wielkiej Brytanii.

W styczniu 1952 r. z rodziną wyjechała do USA, najpierw do Toledo w stanie Ohio, a w 1954 r. do Chicago. Tam zaangażowała się w pracę w organizacjach polonijnych. Działała m.in. w Stronnictwie Narodowym, była członkiem Zarządu Głównego Związku Polek w Ameryce oraz Krajowego Zarządu Kongresu Polonii Amerykańskiej.

Współpracowała z Polsko-Amerykańską Fundacją Kultury na Florydzie, Światowym Kongresem Kresowian, a także z wieloma organizacjami pozarządowymi województwa podkarpackiego.

Była redaktorem "Głosu Polek", organu Związku Polek w Ameryce, a także nagrywała cotygodniowe felietony z cyklu "Otwarty mikrofon" w polonijnym radiu w Chicago.

W grudniu 1999 r. została wiceprzewodniczącą Rady Naczelnej Stronnictwa Narodowego.

Maria Mirecka-Loryś była także autorką drugiego tomu "Historii Związku Polek w Ameryce" i książki "Odszukane w pamięci. Zapiski o rodzinie, pracy, przyjaźni". W 2014 r. został zrealizowany film dokumentalny o Marii Mireckiej-Loryś pt. "Szkic do życiorysu" w reż. Ewy Szkalickiej.

Spoczęła w grobie rodzinnym na Starych Powązkach w Warszawie.

PLIKI DO POBRANIA

[Maria Mirecka Loryś_Joanna Sobotka \(mp3, 4.04 MB\) 31.10.2022 15:19](#)
[Maria Mirecka Loryś_Joanna Sobotka \(wav, 72.65 MB\) 31.10.2022 15:19](#)